

Maakunnan tiedotuslehti

Marraskuu 2010

Tutustu maakuntavaltuustoon | 4

2 Miten tästä eteenpäin?

3 Kuljetuspalvelun
toimintamuutos

7 Kansainvälistymis-
stipendillä Kanadaan

Miten tästä eteenpäin?

Kainuun maakuntakokeilu on saavuttamassa useimmat sille asetetut tavoitteet. Kokeilulain jatkaminen neljällä vuodella vakinaistamisen sijaan johtuu poliittisesta kiistelystä, jossa erimielisyys koskee kunnallisen aluehallinnon kehittämisen suuntaa. Keskusta olisi halunnut tarjota tätä vahvaa ja laajaa maakuntahallinnon mallia vapaaehtoiseksi ratkaisuksi myös muualle Suomeen, kun taas Kokoomus ajaa aikalisää ja vaihtoehtoa kuntarakenteen vahvistamisen kautta.

Kompromissiksi sovittiin lyhyt jatkoaika vain Kainuulle. Asiaan palataan vaalien jälkeen hallitusneuvotteluissa, joissa varmasti asetetaan askelmerkit sekä kuntalain kehittämisessä että sosiaali- ja terveysasioiden järjestämisessä. Kainuussa on joka tapauksessa todettu, että paluuta entiseen ei ole – osamme on joko odottaa ja trimmata edelleen malliamme tai hypätä pois keltasta kesken kaiken.

Eduskuntavaaleilla on siis erityinen merkitys sekä Kainuulle että koko kuntakentälle. Kaikki haluavat järjeistä toimintoja ja toimia taloudellisesti. Tavoitteeseen voidaan kuitenkin

pyrkä erilaisin keinoin. Vaihtoehtoina ovat pelkistetyt kuntaliitokset, siis rakenteellinen keskittäminen, tai sopimuksellinen laaja yhteistyö meidän mallimme tapaan.

Neljän vuoden jatkoaika ei siis tarkoita sitä, etteikö Kainuun malli olisi ollut taloudellinen menestys tai toiminnallisesti järkevä ratkaisu. Ongelmaksi koettu lääkäripula haittaa hoitoon pääsyä koko syrjäisessä Suomessa, ja hoidon laadun on itse asiassa koettu Kainuussa parantuneen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) taloudellisuusvertailun ja terveyden edistämistyön ykkössijat Suomen sairaanhoitopiirien joukossa eivät voi olla ilman todellisuuspohjaa eräistä yleisöosastokirjoituksista huolimatta. Samoin opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisen koulutuksen laatupalkinto ja jatko-opiskelupaikan järjestäminen vuodesta toiseen kaikille yhdeksäsluokkalaisille kertoo Kainuun yhdistetyn koulutusmallin voimasta.

Kainuun jatko on nyt kuntien käsissä. Kuntakierrosten perusteella uskon erittäin vakaasti, että yhtä kuntaa ei Kainuuseen vapaaehtoisel-

la monikuntaliitoksella synny. Suuriin pakoliitoksiin en myöskään poliittisista syistä usko. Osittaiset kuntaliitokset kolmantena vaihtoehtona johtavat samankaltaiseen yhteistyörakenteeseen kuin nykyinen malli. Neljänteen vaihtoehtoon, yhteistyömallin ja maakunnallisen erikoissairaanhoidoyhteistyön purkautumiseen, en kerta kaikkiaan usko kenenkään järkevän kunta- tai maakuntapoliittikon päätyvän.

Jatkolaki mahdollistaa siis nyt aidon kuntien välisen neuvottelun kuntayhtymän uudistettavasta perussopimuksesta. Tärkeimpiä kohtia ovat rahoitusmallin tarkistaminen sekä palvelujen tarjonnan laajuus ja alueellinen kattavuus. Valmistelevat neuvottelut ja perusajatuksen eli nykymallin säilyminen lakiesityksessä antavat perusteet uskolle, että nykyisiin perusratkaisuihin ei kajota.

Alpo Jokelainen
maakuntajohtaja

Renforsin Ranta nousi rakennemuutosrahalla

Syyskuussa 2008 UPM julkisti yrityksen muutossuunnitelman, johon sisältyi Kajaanin paperitehtaan toiminnan lakkauttaminen. Suunnitelman toteuttamisen seurauksena 535 henkilöä jäi ilman töitä.

Valtioneuvosto nimesi heti Kajaanin kaupunkiseudun äkillisen rakennemuutoksen alueeksi. Kuntayhtymä puolestaan nimesi laaja-alaisen rakennemuutosryhmän, jonka puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja. Siitä lähtien laaja joukko ihmisiä ja organisaatioita on tehnyt parhaansa työttömäksi jääneiden työllistämiseksi sekä uusiin työpaikkojen ja yritysten saamiseksi.

Helmikuussa 2009 UPM muodosti teollisuusalueesta uudenlaisen Renforsin Rannan yritysalueen. UPM myös tukee työtä vaille jääneitä Työstä työhön -ohjelmalla, joka keskittyy henkilöstön uudelleenkouluttamiseen ja työllistämiseen sekä kannustaa muun muassa yrittäjyyteen.

Parikymmentä miljoonaa valtion tukirahaa

Valtioneuvosto osoitti äkillisen rakennemuutoksen hoitoon yhteensä 22,1 miljoonaa euroa. Ne lisättiin Kainuun kehittämiskeskukselle. Rahoituksesta on käytetty viisi miljoonaa euroa UPM:ltä työttömäksi jääneiden kouluttamiseen. Koulutuksen aloitti 162 henkilöä, osa heistä on edelleen koulutuksessa. Koulutusalat ovat olleet moninaisia: kairaaja, koneistaja, yhdistelmäajoneuvon kuljettaja, hieroja, kiinteistöhoitaja, lähihoitaja, tekstiilihuoltaja, puutarhuri ja niin edelleen. Yrittäjänä on aloittanut 26 henkilöä. Elokuun 2010 alussa työttömänä työnhakijana oli vielä 136 henkilöä. UPM:n ilmoituksen mukaan vailla sijoitusta on noin 60 henkilöä. Tässä luvussa eivät ole mukana yli vuoden opiskelleet, niin sanottuun eläkeputkeen päätyneet ja työttömyyskorvauksen lisäpäivillä olevat. Rakennemuutosrahoitusta on käytetty

myös yrityshankkeisiin, joista suurin osa on sijoittunut Renforsin Rantaan. Vuoden 2008 syyskuussa kiinnostusta sijoittua Kajaaniin oli paljon, mutta taloudellisen tilanteen raju heikentyminen lokakuussa lykäksi tai muutti lähes kaikkia suunnitelmia. Kainuun ELY-keskus on tehnyt yhteensä 15 yritystukipäätöstä, joissa arvioidaan syntyvän 191 uutta työpaikkaa. Rahoitusta on myönnetty tähän mennessä noin 3,1 miljoonaa euroa. Hankekäsittelyssä oli elokuun lopussa 17 yrityshanketta, joissa syntyisi 50 uutta työpaikkaa haetun 4,3 miljoonan euron tuella. Lisäksi useita hankkeita on neuvoteltavana.

Renforsin Rannassa yli 500 työntekijää

Renforsin Rannan ilmoituksen mukaan alueella toimii nyt 22 uutta yritystä, joissa on töissä noin 300 henkilöä. Lisäksi ovat van-

hat toiminnot ja UPM:n omat toiminnot, UPM Metsä ja UPM Kajaanin saha, jotka työllistävät 212 henkilöä. Yhteensä alueella on siis nyt töissä yli 500 ihmistä.

Tämän syksyn iso uutinen on ollut opetusministeriön hallinnoiman CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n päätös sijoittaa uusi supertietokoneensa Renforsin Rantaan. CSC itse ei ole suuri työllistäjä, mutta sen vipuvaikutuksen avulla alueelle pyritään synnyttämään uutta laajaa informaatiosuhteellista keskeisyyttä. Sen avulla tavoitellaan seuraavien neljän vuoden aikana 200 uutta työpaikkaa. Hankkeessa ovat aktiivisina toimijoina CSC, Kainuun Puhelinosuuskunta ja Kainuun Etu.

Jorma Teittinen
kehittämisjohtaja

LUE LISÄÄ Kainuun uutiskirjeestä Lokakuu 2010 <http://maakunta.kainuu.fi/uutiskirje>

Maakunnan tiedotuslehti

Päätoimittaja: Eeva Mäntymäki
Tekstit: Alpo Jokelainen, Jorma Teittinen, Eeva Mäntymäki, Juulia Piirainen, Merja Vikström, Risto Kaikkonen ja Mikko Korhonen
Kuvat: Kalevi Yliniemi, Kuvakeskus Hynninen, Niinan Kuva-Piste, Pohjolan Mylly Oy, Renforsin Ranta, Ursula Pöri, ME-kuva ja Vaalan kuva
Taitto: Pohjolan Mylly Oy
Paino: Kajaanin Kirjapaino

**SEURAAVA LEHTI
ILMESTYY KEVÄÄLLÄ**

Kuljetuspalvelun toimintamuutos

Asiakaskyselyn tulokset osoittivat suunnan olevan oikea

Kainuun maakunta –kuntayhtymän teki yhteistyössä Kajaanin ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoiden kanssa viime keväänä asiakastytyväisyyskyselyn kaikille kuntayhtymän kuljetuspalvelun noin 2300 asiakkaalle, jotka kuuluvat sosiaali- huoltolain tai vammaispuolustajain edun piiriin. Vastauksia tuli noin kahdeksansataa. Asiakastytyväisyyskysely osoitti, että vuoden 2009 alussa tehty kuljetuspalvelun muutos on toimiva. Se on otettu asiakkaiden keskuudessa hyvin vastaan.

- Olen erittäin tyytyväinen kyselyn tuloksiin, ja ne antavat paljon rohkeutta ja voimaa jatkaa tällä tiellä eteenpäin. Vaikka soraääniä on kuulunut esimerkiksi yleisönosastoilla, niin se suuri joukko on ollut tyytyväinen uuteen toimintatapaan, kuljetuspäällikkö Hannu Hänninen Kainuun maakunta –kuntayhtymästä kertoo.

- Kävimme kaikki vastaukset hyvin huolellisesti läpi ja erityisesti ne kohdat, missä asiakkaat olivat antaneet negatiivista palautetta. Yhdessä pyrimme sitten miettimään, mistä se on voinut johtua ja mitä voimme jatkossa tehdä toisin, Hänninen jatkaa.

Koko asiakaskunnan ääni kuuluviin

Kainuun maakunta –kuntayhtymä tarjoaa sosiaali- ja vammaispuolustajain edun piirissä oleville kainuulaisille oikeuden käyttää taksikuljetuksia tavallista edullisemmin. Asiakkaat, jotka eivät ole

kykeneviä käyttämään julkisia kulkuneuvoja, voivat tehdä esimerkiksi kauppa- ja virkistysreissunsa kuljetuspalvelun tarjoamalla taksikyydillä. Vuoden 2009 alussa käyttöön otettu kuljetuspalvelun toimintamuutos aiheutti alkuun hämminkiä ja epä-tietoisuutta asiakkaiden keskuudessa.

- Ennen asiakkaat soittivat suoraan tutulle autoilijalle, mutta toimintamuutoksen myötä he soittavat nyt keskuksen, mistä välitetään kyytitilaus taksille. Muutos oli alkuun aika iso asiakkaiden toimintatavoissa, maakunta –kuntayhtymän kuljetuspäällikkö Hannu Hänninen kertoo.

Osa kuljetuspalvelun asiakkaista otti voimakkaasti kantaa uuteen toimintatapaan. Sen vuoksi haluttiin tehdä asiakastytyväisyyskysely.

- Halusimme saada tietää myös isomman asiakaskunnan mielipiteet, ja sitä kautta tietää, että olemmeko oikeilla jäljillä tämän järjestelmän suhteen, Hänninen perustelee.

Kokonaisarvio hyvä

Asiakastytyväisyyskyselyssä haluttiin saada asiakkaiden arvioita palvelun laadusta, kuljetuksesta, kuljetuspalvelun toiminnasta, matkakortin käytöstä sekä yhdistelmäkykyistä. Vastajat arvioivat heille esitettyjä kysymyksiä viisiportaisen menetelmän mukaan, missä numero viisi tarkoitti parasta mahdollista arvosanaa. Kyselyn

yhteenvedo osoittaa, että muutamista soraäänistä huolimatta iso osa asiakaskunnasta oli hyvin tyytyväinen kuljetuspalvelun toimintaan. Koko kyselyn saamien pisteiden keskiarvo oli nelosen paremmalla puolella. Suurimman keskiarvon tuottivat väittämät "Auto oli kuljetustarpeen mukainen", "Kuljettaja oli ammattitaitoinen" sekä "Kuljettaja oli ystävällinen". Nämä kohdat arvioitiin lähes viiden pisteen arvoiksi.

- Kuljetuspalveluiden taso halutaan turvata ja palvelua kehittää jatkossakin. Hänninen kertoo että kuljetuspalveluilla on oma ohjausryhmä, jossa on vammaisjärjestöjen edustus. Jatkossa kuljetuspalvelut pyrkii vielä laajempaan yhteistyöhön vammaisjärjestöjen kanssa.

Sosiaali- ja vammaispuolustajain piirissä olevien kyyditysten uudelleenjärjestely toi kuntayhtymälle puolen miljoonan euron säästöt. Samalla asiakkaiden hyvä palaute osoittaa, että järjestelmä toimii.

Myös Kainuun maakunta –kuntayhtymän työntekijöiden työmatkojen uudelleenorganisointi on tuottanut noin kahdensadan tuhannen euron säästöt.

Mikko Korhonen

Pohjolan Mylly

Poimintoja asiakaskyselyn tuloksista

Puhelinpalvelu oli nopeaa

- täysin tai hieman samaa mieltä oli 76 % vastaajista

Auto saapui oikeaan paikkaan

- täysin tai hieman samaa mieltä oli 90 % vastaajista

Kuljettaja oli ammattitaitoinen

- täysin tai hieman samaa mieltä oli 91 % vastaajista

Kuljettaja oli ystävällinen

- täysin tai hieman samaa mieltä oli 91 % vastaajista

Auto oli kuljetustarpeen mukainen

- täysin tai hieman samaa mieltä oli 94 % vastaajista

Koen kuljetuspalvelun hyödylliseksi

- täysin tai hieman samaa mieltä oli 90 % vastaajista

FAKTA

Kainuun maakunta –kuntayhtymän kuljetuspalveluiden tehtävät

- Sosiaali- ja vammaispuolustajain piirissä olevien asiakkaiden matkojen välittäminen
- Takseilla hoidettavat potilassiirrot
- Henkilöstön työmatkojen lippujen tilaukset
- Kuntayhtymän autojen ylläpito
- Kuljetuksien kilpailuttaminen

Ystävällisyys kuuluu työnkuvaan

Lähes kaikki Kainuun 200 taksiautoilijaa, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, kutsuvat Kainuun maakunta –kuntayhtymän kuljetuspalvelun piiriin. Vuonna 2009 käytetty otetusta toimintamuutoksesta ei autoilijoilla ole pahaa sanottavaa.

- Tämä on toiminut meidän autoilijoiden puolelta suht moitteettomasti. Alussa oli pieniä ongelmia, mutta niinhän sitä on joka hommassa aina, kun jotain uutta aloitetaan, Kajaanin aluetaksi Oy:n puheenjohtaja Pasi Huotari kertoo.

Asiakkaat antoivat tyytyväisyyskyselyssä erityisen hyvää palautetta juuri kuljettajia kohtaan. Kehuja sateli mm. ammattitaidosta ja ystävällisyydestä.

- Hyvä jos asiakkaat ovat tyytyväisiä, sillä he tässä ovat tärkeimpiä. Kyllä se, että on iloinen ja auttaa esimerkiksi kaupakassien kantamisessa, kuuluu tähän ammattiin, Huotari sanoo vaatimattomasti.

Maakuntavaltuuston istumajärjestys 2009-2012

Valtuutettujen yhteystiedot osoitteesta http://maakunta.kainuu.fi/maakuntavaltuuston_jasenet

Suutari Eero, KOK
valt.ryhmän pj

Juntunen Hannu, KOK

Korhonen Timo, KESK
valt.ryhmän pj

Kinnunen Anneli, KESK

Lukkari Anne, KESK

Seppänen Juhani, KOK

Sarparanta Tiina, KOK

Okkonen Arto, KESK

Heikkinen Pekka, KESK

Kempainen Heikki, KESK

Kyllönen Jaakko, KOK

Sistonen Toivo, KOK

Rissanen Maija, KESK

Huusko Eero, KESK

Hyyryläinen Mauno, KESK

Enroth Paavo, KOK

Leppänen Olli, KOK

Karjalainen Aki, KESK

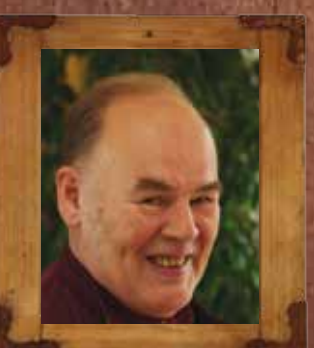
Kempainen Aila, KESK

Kempainen Esa, KESK

Karppinen Veli-Matti, SIT

Krogerus Timo, SIT

Kaija Komulainen, KESK

Moilanen Tuulikki, KESK

Niemelä Paavo, KESK

Sorvari Yrjö, KD

Rusanen Veikko, KESK

Törmänen Anni-Inkeri, KESK

Vilén Seppo, KESK

Anttonen Tauno, Vaala

Alpo Jokelainen
maakuntajohtaja

Timo Säkkinen
puheenjohtaja

Kalevi Yliniemi
sihteeri

Kemppainen Tapani, KESK

Nikulainen Kari, SDP
valt.ryhmän pj

Piirainen Raimo, SDP

Korhonen Jouko, VAS
valt.ryhmän pj

Polvinen Osmo, VAS

Moilanen Pentti, KESK

Matero Vuokko, SDP

Rossi-Määttä Tuula, SDP

Haataja Minna, VAS

Immonen Kauko, VAS

Jarva Marisanna, KESK

Oikarinen Markku, SDP

Horto Ilkka, SDP

Kaikkonen Vesa, VAS

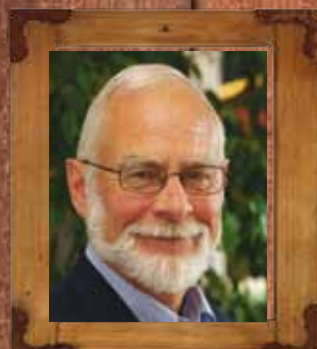
Kyllönen Merja, VAS

Kilpeläinen Sami, KESK

Väisänen Sanni, VIHR
valt. ryhmän pj.

Kunnas Karl, VIHR

Räisänen Aki, VAS

Sirkeinen Unto, VAS

Pääkkönen Matti, KESK

Kettunen Pentti, PS
valt. ryhmän pj.

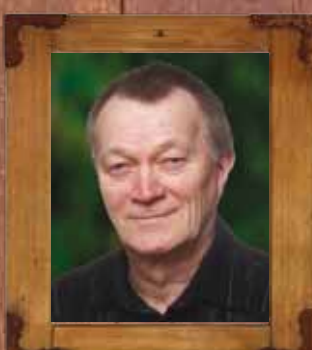
Hakkarainen Eija, PS

Ronkainen Tauno, VAS

Myllylä Railii, VAS

Huotari Reino, Vaala

Puurunen Yrjö, PS

Sankilampi Jaana, PS

Niskanen Marko, VAS

Piirainen Mauri, VAS

Päätösten tekijät

Yhteistä etua sorvaamassa

Nykyiset maakuntavaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajat valittiin vuonna 2009. Vasemmalta Raimo Piirainen, Osmo Polvinen, Timo Säkkinen, Anneli Kimmunen ja Hannu Juntunen.

Pienten ja suurten puolueiden edustajat ovat yhtä mieltä siitä, että maakuntavaltuustossa täytyy ajatella koko Kainuun eikä vain oman kunnan etua. Kun suurin osa maakuntavaltuutetuista on myös oman kuntansa valtuutettuja, maakunnan yhteiseen etuun tähtääminen vaatii erilaisten näkökulmien sovittamista yhteen.

Maakuntavaltuuston puheenjohtaja Timo Säkkinen (kesk.) ei itse istu kotikuntansa Suomussalmen valtuustossa, mutta maakunnallisen ja kunnallisen näkökulman yhteensovittaminen on hänelle tuttua: - Kyllä niissä tehtävissä on välillä selkeä eturistiriita. Maakuntavaltuustossa asioita ei aina voi tarkastella eikä päättää yksittäisen kunnan edun mukaisesti. Siksi monet luottamushenkilöt kokevat tehtävän vaikeammaksi.

Muutamat valtuutetut näkevät valtuuston toiminnassa myös nurkkakuntaisuutta. Omalla kohdalla ristiriitoja ei ole syntynyt. Valtuuston toinen varapuheenjohtaja Hannu Juntunen (kok.) sanoo: - Ei synny, kun tunnistaa kokonaisuuden ja sen, että kuntayhtymä on kuntien yhteinen väline palvelujen tuottamiseksi kuntien rahoituksella. Vihreiden Sanni Väisäsen mielestä ristiriitaa ei tule, jos valtuutettu toimii johdonmukaisesti.

Suurin ero kunnanvaltuustojen ja maakuntavaltuuston työskentelyssä on asioiden mittakaava. - Maakuntavaltuustossa käsitellään laajempia asiakokonaisuuksia. Muiden maakuntien yhteistyöhön liittyvät asiat tulevat mukaan. Samoin kansainväliset asiat ovat hoidettavana, ennen kaikkea lähialueyhteistyö, toteaa Osmo Polvinen (vas.). Maakuntavaltuusto käsittelee myös Euroopan Unionin rakennerahastoihin liittyvät ratkaisut.

Peruspalvelut ja edunvalvonta

Maakuntavaltuuston tärkeimpänä tehtävänä kaikki haastatellut valtuutetut pitävät peruspalvelujen turvaamista ja maakunnan edunvalvontaa. - Tärkein tehtävä on se, että syrjäseutujen asukkaat eivät jää huonopaasaan asemaan kuin kuntakeskusten asukkaat eli tasapuolisuuden muistaminen ja kaikkien kainuulaisten etujen valvominen, linjaa Jaana Sankilampi (ps.).

Yrjö Sorvari (kd.) puolestaan toteaa: - Maakuntavaltuuston tärkein tehtävä on maakunnan kehittäminen, uusien yritysten, työpaikkojen ja toimintaedellytysten luominen. Toisaalta myös peruspalveluiden järjestäminen, mutta ei kuitenkaan tuottaminen. Timo Säkkisen mukaan valtuuston pitää huolehtia siitä, että kansalaisten palvelut tuotetaan mahdollisimman lähellä asiakasta taloudellisesti ja tehokkaasti. Osmo Polvisen mielestä tärkeää on myös saada maakunnan aluekehitysrahoilla aikaan työllistymistä.

Hankalimmat eteen tulleet asiat liittyvät palvelutuotantoon. Lukiopäätökset koetaan yleisesti vaikeiksi, mutta myös terveyspalvelujen järjestämisessä on vastaan tullut tiukkoja paikkoja. Hannu Juntusen vaikein päätös on ollut Vuolijoen ja Ristijärven terveysasemien toimintojen supistaminen/lakkauttaminen: - Se ei vastannut hallintokokeilulain tavoitetta kansalaisten palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta asuinpaikasta riippumatta.

Sanni Väisänen (vihr.) muistaa kokeilun alkuaikojen tilanteen: - Kuntien rahoitusosuuden alimitoitus johti alijäämäkierteeseen vuodesta 2005 alkaen. Syntyvien alijäämien vuoksi palveluja karsittiin eikä tilanne ole vielä

kään korjautunut. Myös väestön luottamus kuntayhtymän toimintakykyyn sai kovan kolauksen. Alijäämäkierteeseen saatiin katkaistua vasta vuosina 2008-2009. Hän muistuttaa, että tuolloin syntyneiden alijäämien hoito rasittaa edelleen vaikeuksissa olevaa kuntataloutta.

Käytännössä peruspalvelujen turvaamiseen ja edunvalvontaan liittyviä suuria linjoja vedetään silloin, kun käsitellään sellaisia asiakirjoja kuin maakuntasuunnitelmaa, vuosittaista talousarviota ja maakuntakaavaa.

Tulevaisuus vaatii yhteishenkeä

Kainuun maakunnan tulevaisuuteen uskotaan valtuustossa sitkeästi. Ilonaihe on syntyvyyden lisääntyminen Kajaani-Sotkamo-seudulla, huolenaiheita ovat reuna-alueiden tulevaisuus, poismuutto ja väestön ikääntyminen. - Eri kunnat tulevat kehittymään eri tavalla, mutta Kainuun tulevaisuus on kuitenkin enimmäkseen omissa käsissä ja yhteisen maakuntahengen löytäminen ja vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää, sanoo Hannu Juntunen. - Tulevaisuutta on omana maakuntana, jos kunnat, päätöksentekijät sekä erilaiset sidosryhmät haluavat tehdä Kainuun kehittämiseksi yhteistyötä irtiottojen sijaan, arvioi Sanni Väisänen. - Kyllä Kainuu pysyy maailman kartalla, tiivistää Osmo Polvinen.

Entä Kainuun mallin jatko?

Maakuntamallin jatkoon uskovat haastatelluista muut paitsi Yrjö Sorvari: - Kainuun mallilla ei ole tulevaisuutta, mutta tällä mielipiteelläkään ei ole merkitystä, sillä kaikki muut niin kunnanvaltuuston jäsenet kuin maakuntavaltuutetutkin ovat toista mieltä. Hänen mielestään ongelmia on niin paljon, että niitä ei edes pysty luet-

teloimaan. - Maakunta on täysin laiminlyönyt varsinaisen tehtävänsä, kun on yritetty epätoivoisesti tuottaa peruspalveluita siinä onnistumatta.

Jaana Sankilampi arvioi: - Ajatuksena Kainuun malli on varmaan hyvä, mutta toteutuakseen parhaalla mahdollisella tavalla vaatii se viilausta. Sanni Väisäsen mielestä hänen poliittisen uransa tärkein tapahtuma on ollut suoralla kansanvaalilla valittu maakuntavaltuuston ensimmäinen 15.11.2004 pidetty kokous: - Tästä alkoi maakunnan kehittämistyö sen eri toimialoilla. Se on seurantatutkimuksen ja oimien arvioiden mukaan ollut monissa asioissa hyvin tuloksekasta.

Hannu Juntunen katsoo neljän vuoden jatkoon antavan miettimisaikaa ja mahdollisuuden seurata lainsäädännön kehitystä ja muun maan ratkaisuja: - Maakunnallinen hallinto tulee ratkaista hyvissä ajoin ennen jatkoajan päättymistä. Osmo Polvinen olisi toivonut asiaan saman tien pysyvää ratkaisua. - Silloin kun lähdettiin kokeiluun, niin valtiovallan puolelta vakuutettiin ettei kainuulaisia jätetä yksin. Nyt ovat eri voimat päättämässä ja turhaa jähkailua on ollut kaiken aikaa.

Timo Säkkisen mukaan Kainuun malli on osoittanut tehokkuutensa taloudellisesti. - Toiminnallisesti se paranee koko ajan. Elinvoiman lisäämisessä meillä on vielä opeteltavaa ja siihen tuleekin kiinnittää lisääntyvässä määrin huomiota. Silloin koko maakunnan huomioiminen on erityisen tärkeää, jotta kehitys ei kasaantuisi vain hyvin suppealle osalle kotimaakuntaamme.

Eeva Mäntymäki
viestintäpäällikkö

Kansainvälistymisstipendi lennätti Julian Kanadaan

Kuhmolainen Julia Kampman opiskelee Kajaanin ammattikorkeakoulussa liikunnanohjaajaksi. Liikunnanohjaajan koulutusohjelma oli koko elämänsä urheilua harrastaneelle Julialle helppo ja looginen valinta lukion jälkeiseksi opinahjoksi.

- Urheilu on aina ollut lähellä sydäntäni ja olen harrastanut kilpaurheilua pienestä pitäen, joten tuntui luonnolliselta aloittaa opinnot liikunnallisella alalla. Kajaanin koulutusohjelmassa minua kiinnostaa erityisesti terveysliikunta.

Julialla on takanaan vuosi opintoja Kajaanissa. Nyt meneillään olevan toisen opiskeluvuoden syksyn hän viettää vaihto-opiskelijana toisella puolella maapalloa. Elokuussa, kun tämä haastattelu tehtiin, 19-vuotiaasta Juliaa ei vielä jännittänyt vaihtoon lähtö Kanadaan. Hän viettää yhteensä neljä kuukautta 70 000 asukkaan Victorian kaupungissa Brittiläisessä Kolumbiassa aivan Kanadan länsilaidalla, Tyynen Meren rannikolla. - Kansainväliseen opiskelijavaihtoon lähtö oli minulle luonnollinen valinta, vaikka se ei kuuluakaan suomenkieliseen opinto-ohjelmaan. Olen aina pitänyt matkustamisesta ja odotan kovasti uuden mantereiden ja kulttuurin näkemistä sekä kielen opiskelemista.

Julian opinahjo Victoria BC:ssä, Camosun College, on huomattavasti Kajaanin ammattikorkeakoulua suurempi. Koulu koostuu kahdesta rakennuksesta ja siirtyminen rakennuksesta toiseen voi viedä jopa tunnin. Julian kanadalainen koulutusohjelma on myös liikunnan alalta, ja koulussa on mahdollisuus opiskella esimerkiksi liikuntatapahtumien järjestämistä. Vaihdon aikana Julia opiskelee myös laskentaa, liikunnan teoriaa ja markkinointia. Kaikki kurssit suoritetaan luonnollisesti englanniksi. Käytännön opintoja liikunnasta ei rapakon toisella puolella ole tarjolla, mutta se ei Juliaa häiritse. - Odotan vaihtoajalta eniten vieraan kielen oppimista, erilaisten kurssien suorittamista ja uusien kokemusten, elämyksien sekä kavereiden saamista, Julia pohtii.

Pitkän yleisurheilijataustan omaava Julia odottaa vaihtoajaltaan myös mahdollisuutta treenata erilaisessa ympäristössä.

Vaihdon ajan Julia asuu kanadalaisessa lapsiperheessä. Perhemajoitus maksaa 550 euroa kuukaudessa ja siihen sisältyy täysihito. Julia näkee perhemajoituksen hyvänä vaihtoehtona vuokra-asumiselle, sillä perheestä saa tukea ja turvaa uudessa ja vieraassa maassa. - Kajaanin ammattikorkeakoulu tukee vaihtoon lähteviä asumiskustannuksissa ja lisäksi vaihtoajalta saa opintotukea. Silti vaihtoaika on melkoisen kallis lentoineen ja menoineen, sanoo Julia.

Koulun, opintotuen, vanhempien ja isovanhempien avustuksen lisäksi Julia haki ja sai maakunnan kansainvälistymisstipendin. Stipendistä hän kuuli koulussa, ja lisäksi kotona äiti kertoi mahdollisuudesta hakea stipendiä. - Stipendin saaminen helpotti paljon vaihtoon lähtöä. Sain maksettua sillä puolet matkoista. Se on jo iso apu, Julia kertoo stipendin merkityksestä.

Maakunta kannustaa nuoria kansainvälistymään

Maakunnan kansainvälistymisstipendillä tuetaan ensisijaisesti nuorten pitkäkestoista vaihto-opiskelua tai työharjoittelua ulkomailta. Stipendi kohdennetaan matka-, asumis- tai opiskelukustannuksiin. Maksimissaan stipendin suuruus on 500 euroa. Sitä voi hakea täyttämällä maakunnan nettisivuilta löytyvän lomakkeen.

- Lomake tulostettiin Kainuun maakunta-kuntayhtymän nettisivuilta ja se oli helppo täyttää. Budjetti piti suunnitella melko tarkasti, jotta pystyi vastaamaan kaikkiin kysymyksiin. Se oli toisaalta hyvä, koska samalla tuli mietittyä raha-asioita jo hyvissä ajoin ennen matkaa. Tieto stipendin saannista tuli nopeasti hakuajan päätyttyä, Julia kertoo.

Kansainvälistymisstipendiohjelmasta päätettiin Kainuussa vuonna 2005. Vuodesta 2008 Kainuun maakunta -kuntayhtymän koulutustoimiala on hoitanut stipendien käsittelyä. Vuosina 2008–2010 stipendin hakijoita on ollut yhteensä 111, joista 103 on saanut stipendin. - Tähän mennessä 93 prosenttia hakijoista on saanut kansainvälistymisstipendin. Suurin osa hakijoista on opiskellut ammattikorkeakoulussa (59%) tai yliopistossa (24%), kertoo koulutustoimialan toimistosihteerä Heidi Manninen.

Kansainvälistymisstipendiä voi hakea kaksi kertaa vuodessa. Päätökset tehdään kesä- ja marraskuussa. Marraskuussa päätettävien stipendien hakemusten pitää olla perillä maakunnan kansliassa 15.11. mennessä ja kesäkuussa päätettävien 15.6. mennessä. Stipendiä voivat hakea myös organisaatiot, jotka vastaanottavat Kainuuseen tulevia ulkomaisia asiantuntijoita, opiskelijoita tai harjoittelijoita.

Julia Piirainen

Maakunnan kansainvälistymisstipendi

- koko maakunnan kattava, kohderyhmänä kainuulaiset nuoret
- tuettavan toiminnan tulee kestää vähintään neljä viikkoa
- stipendin hakuaika on jatkuva, avustukset myönnetään kaksi kertaa vuodessa
- hakijan kotikunta on Kainuussa tai se on ollut Kainuussa viimeisen viiden vuoden aikana

- stipendi myönnetään matka-, asumis- tai opiskelukustannuksiin
- vuosina 2008–2010 stipendin hakeneita on ollut yhteensä 111
- vuosina 2008–2010 93 % hakeneista on saanut stipendin
- lisätietoja:
<http://maakunta.kainuu.fi/stipendit>

Kainuulaisten terveyden ja hyvinvoinnin tila on kartoitettu

Ahkerimmat vastaajat löytyivät ikäryhmästä 55–74 -vuotiaat. Tästä ryhmästä vastasi jopa 65 prosenttia lomakkeen saaneista. Myös yli 75 -vuotiaiden ryhmässä vastausaktiivisuus kohosi noin 60 prosenttiin. Vanhimmissa ikäryhmässä kainuulaisilla oli mahdollisuus saada henkilökohtainen avustaja auttamaan lomakkeen täyttämässä, ja kolmenkymmentä henkilöä käytti tätä mahdollisuutta hyväkseen. Nuoria aikuisia pyrittiin motivoimaan vastaamiseen facebookin avulla. Nuorimmassa 20–54-vuotiaiden ryhmässä vastausprosentti oli noin 45 prosenttia, mitä voidaan pitää nykypäivänä kohtuullisena.

Kuinka kainuulaisten voi?

Terveys- ja hyvinvointitutkimuksen ennakkotulosten mukaan

Kainuun maakunta -kuntayhtymä toteutti yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen (ATH) keväällä 2010. Samaan aikaan ATH:lla kartoitettiin turkulaisten ja osittain myös pohjois-pohjanmaalaisten hyvinvointia ja terveydentilaa. Lisäksi kerättiin koko Suomea edustavat tiedot.

Kainuulaisista aikuisista saadaan tutkimuksen avulla sellaista väestöryhmittäistä seurantatietoa, mitä ei löydy rekistereistä. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi kansalaisten elintavat ja kokemukset. Nyt saatava seurantatieto auttaa maakuntaa suunnamaan palveluja ja muita toimia sinne, missä tarve on suurin. Maakunnan päättäjät kuten myös kyselyyn osallistuneet pääsevät jo tutustumaan ennakkotuloksiin. Varsinaiset tutkimustulokset julkaistaan joulukuussa 2010.

Kyselytutkimus lähetettiin 9000 yli 20-vuotiaalle kainuulaiselle. Kyselyyn vastasi noin 56 prosenttia lomakkeen saaneista. Tutkimus toteutettiin ikäryhmäkohtaisella lomakkeella 20–54-, 55–74- ja yli 75-vuotiaille. Vastaaaja sai valita perinteisen paperilomakkeen ja verkkolomakkeen väliltä.

kotitietojen perusteella kainuulainen voi paremmin kuin koskaan aiemmin, vaikka terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä on vielä tehtävää. Tutkimuksen tuloksista löytyy paljon positiivista, mutta muun muassa kainuulaisten elinvoimaisuuteen, työikäisten työkykyyn ja ikääntyneiden toimintakykyyn sekä osallisuuteen liittyy haasteita päättäjille. Työterveyshuollon kattaminen myös työttömiin ja työttömien työkyvyn ylläpitäminen sekä ikääntyneiden toimintakyvyn tukeminen lähialueilla ovat avainasemassa tulevaisuudessa. Keskeisimmäksi tavoitteeksi tulisi asettaa väestöryhmien välisten niin sanottujen sosioekonomisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen.

Seuraavaan listaan on koottu muutamia keskustelua herättäneitä ennakkotuloksia. Ne koskevat koko Kainuuta ja niitä on verrattu Turun vastaaviin tuloksiin. Tutkimuksen kohdentaminen alueellisesti mahdollistaa myös sen, että voimme tarkastella tuloksia Kuhmon ja Sotkamon, Kajaanin seudun- ja Ylä-Kainuun kohdalta tarkemmin erikseen. Kainuun sisällä näyttäisikin olevan selkeitä alueellisia eroja tuloksissa.

Kainuulaisten elämänlaatu

Ennakkotulosten mukaan arviolta noin joka toinen kainuulainen kokee itsensä onnelliseksi. Onnellisuuden kokeminen ei näytä vähenevän iän myötä, terveyden ja toimintakyvyn muutoin heikentyessä. Kainuulaisten väestön koettu elämänlaatu ei näyttäisi ennakkotulosten valossa paljoakaan poikkeavan turkulaisten arviosta omasta elämänlaadustaan. Naisten ja miesten välillä ei näyttäisi olevan juurikaan eroa, mutta henkilön sosiaalisella asemalla ja elämänlaadulla on yhteys.

Työkykyisyyden ylläpitäminen

Ennakkotulosten mukaan jopa noin joka kolmas työikäisistä kainuulaisista miehistä arvioi oman työkykyisyytensä heikentyneeksi. Kainuulaisten työkykyarvio on selvästi heikompi kuin vastaavan ikäryhmän turkulaisten ja tilanne on selvästi kehnompaa kuin koko Suomessa keskimäärin. Sosiaalisella asemalla ja työkyvyllä havaitaan selkeä yhteys. Työkykyisyys ja sen ylläpito muodostuu monien yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoisten tekijöiden yhteisvaikutuksista. Sitä tulisi tarkastella niin työntekijän fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksien kuin myös ammatillisen osaamisen ja työyhteisön sekä työn näkökulmasta unohtamatta elinkeinorakennetta ja työttömyyden kohdatessa työkykyä ylläpitäviä tekijöitä.

Ikääntyminen ja arkiaskareet

Alustavien tulosten mukaan noin joka kolmannella kainuulaisella yli 75 -vuotiaalla on vaikeuksia selviytyä päivittäisistä arkipäivän askareista kuten esimerkiksi puukeutumisen, peseytymisestä ja lyhyiden asiointimatkojen hoitamisesta. Sosiaalisella asemalla ja selviytymisellä on selkeä yhteys: Mitä enemmän koulutusta ikääntyneellä henkilöllä on, sen paremmin hän näyttää selviytyvän päivittäisistä arkiaskareistaan.

Viinan kirot

Kyselytutkimuksessa selvitettiin vastaajien päihteiden käyttöä sekä määrän että käyttökertojen valossa. Kaikkiaan miehistä jopa kolmannes voidaan luokitella alkoholia liikaa käyttävien ryhmään. Alueellisesti tarkasteltaessa näyttäisi siltä, että kainuulaisten alkoholin liikakäyttö on hieman harvinaisempaa kuin turkulaisten.

Kainuun sisällä vastaavasti Kajaanin seudulla useampi kyselyyn vastanneista voidaan luokitella alkoholin liikakäyttäjäksi

kuin Kuhmo-Sotkamo alueella tai Ylä-Kainuussa. Sosiaalisella asemalla on yhteys alkoholin liikakäyttöön.

Liikuntaa harrastamattomat

Tutkimuksessa vastaajat arvioivat myös omaa liikunnan harrastamistaan. Ennakkotulosten mukaan eniten niin sanottuja sohvaperunoita (liikuntaa harrastamattomia) näyttäisi olevan Kajaanin seudulla. Sosiaalisella asemalla on yhteys myös liikunnan harrastamiseen.

Lopullinen raportti

Alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen tulokset julkaistaan joulukuussa 2010. Sen jälkeen Kainuun maakunta -kuntayhtymän alueelta on erittäin kattavaa ja vertailukelpoista väestötasoa ja väestöryhmittäistä tietoa alueellisesti koottuna. Jo nyt ennakkotuloksia on hyödynnetty maakunnallisessa hyvinvointikertomustyössä ja vastaavissa kunnallisissa hyvinvointikertomuksissa. Myös muut toimijat voivat ottaa tutkimuksesta vastaaviin yhteyttä, jos väestötason terveyden ja hyvinvoinnin tila kiinnostaa.

Kainuulaisten, -nuorten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia koskevat tiedot ovat saatavissa Lasten ja nuorten terveysseuranan kehittämishanke LATE:n tuloksista, 8–9-luokkalaisten ja toisen asteen opiskelijoiden tiedot Kouluterveyskeskuksesta.

Nyt meillä on siis kattavasti käytettävissä tuoretta tietoa elämäntilanteesta lasten, nuorten, aikuisten kuin ikääntyneidenkin terveydestä ja hyvinvoinnista samoin kuin väestöryhmien eroista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Tieto on hyvä pohja monelle toiminnalle ja sen tulee johtaa toimintaan.

Yhteystiedot:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hankeprojektipäällikkö Merja Vikström
044 797 4494
merja.vikstrom@kainuu.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hankeprojektipäällikkö Risto Kaikkonen
040 759 4520
risto.kaikkonen@thl.fi

facebook

Viestinnän ylläpitämä Kainuun maakunnan yleismarkkinointi- ja viestintäserviso
<http://facebook.com/kainuu>

Sosiaali- ja terveystoimen tutkimus-, kehittämis- ja suunnitteluyksikön teemasivut
www.hyvinvoivakainuu.com

Kainuun ammattiopiston ylläpitämä sivusto
<http://www.facebook.com/kainuunammattiopisto>